

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Atwood K., Conte M., Cole D. Russia has spent over \$300 million on influencing foreign elections since 2014, US officials say CNN. 2022. URL: <https://edition.cnn.com/2022/09/13/politics/russia-foreign-elections-influence/index.html>
2. Атлас лобізму. 250+ людей і компаній, пов'язаних із бізнес-інтересами Росії в Європі. *Texty.org.ua*. 2023. URL: https://texty.org.ua/d/2023/germs_v2/lobby/
3. Russia's oil and gas budget revenue falls 24 % to lowest since 2020. *Reuters*. 2026. URL: <https://www.reuters.com/business/energy/russias-oil-gas-budget-revenue-falls-24-lowest-since-2020-2026-01-15/>
4. Гончар І. Європа продовжує фінансувати Кремль: які країни збільшили імпорт російських енергоносіїв? *Главком*. 2025. URL: <https://glavcom.ua/news/jevropa-prodovzhuje-finansuvati-kreml-jaki-krajini-zbilshili-import-rosijskikh-enerhonosijiv-1082857.html>
5. Кричковська У. Фіцо – голові Євроради щодо «Дружби»: ЄС не може ставити інтереси України вище словацьких. *Європейська правда*. 2026. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2026/03/16/7233343/>
6. Sasipornkarn E. Beyond oil and gas: Russia's nuclear leverage explained. *DW*. 2026. URL: <https://www.dw.com/en/russia-oil-gas-nuclear-energy-sanctions-ukraine-uranium-graphics/a-75949106>
7. Терешук Г. Вплив Кремля в Європі та Україні: як Росія просуває свої тези через соціальні мережі і лобістів. *Радіо Свобода*. 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/agency-kreml-vijna-yevropa-dezinformatsiya-kanaly-vplyvu/32807356.html>
8. Бактерії «русского мира». *Texty.org.ua*. 2022. URL: <https://texty.org.ua/projects/108282/bakteriyi-russskohomyra-hto-pidtrymuje-rosiyu-v-yevropi/>
9. Польський політик назвав Зеленського «президентом бандерівців» та «провокатором»: йому вже відповіли. *Телеграф*. 2023. URL: <https://war.telegraf.com.ua/ukr/novosti-evropy/2023-04-09/5786436-polskiy-politik-nazvav-zelenskogo-prezidentom-banderivtsiv-ta-provokatorom-yomu-vzhe-vidpovili>
10. Пташник І. Шредер та інші «друзі Путіна»: як мережа колишніх політиків досі просуває російські інтереси в ЄС. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/12/8/7226287/>
11. Pro-russian politicians in the eu. Association of Accredited Public Policy Advocates to the European Union. 2024. URL: <https://www.aalep.eu/pro-russian-politicians-eu>
12. Eurobarometer. *European Union*. 2025. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3413>
13. Гончаренко Р. АдН: Як відрізнити правих популістів від екстремістів?. *DW*. 2024. URL: <https://www.dw.com/uk/alternativa-dla-nimeccini-ak-vidrizniti-pravih-populistik-vid-ekstremistik/a-70286509>
14. Piatov F., Tiede P. Weidel im BILD-Interview: Die AfD-Chefin gesteht einen großen Fehler. *bild.de*. 2025. URL: <https://www.bild.de/politik/inland/weidel-im-bild-interview-die-afd-chefin-gesteht-einen-grossen-fehler-67adff361371a020a1014130>
15. Kahraman K. Divided Europe: the Rise of the Far-Right in France. Atlas Institute for International Affairs. URL: <https://atlasinstitute.org/divided-europe-the-rise-of-the-far-right-in-france/>
16. Ukrainian Centre for European Policy. A Realistic Path towards Ukraine's Accession to the EU. *Ukrainian Centre for European Policy*. 2023. URL: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/ukraine_accession_to_eu_realistic_path_full_paper_eng.pdf

УДК 327(510):339.92

ПАНДА-ДИПЛОМАТІЯ В ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ КНР

Д. Р. Шпорту

Анотація. У статті досліджено панда-дипломатію як інструмент зовнішньої політики КНР від витоків у VII ст. до сучасності. Розглянуто еволюцію практики від безповоротного дарування до комерційної оренди, функції у формуванні м'якої сили та конкретні двосторонні кейси (США, Японія, Тайвань, Франція, Німеччина, Велика Британія). За допомогою порівняльного методу й кейс-стаді проаналізовано переваги та виклики цього інструменту, його інтеграцію у ширшу зовнішньополітичну стратегію Сі Цзіньпіна.

Ключові слова: КНР, панда-дипломатія, м'яка сила, зовнішня політика, публічна дипломатія, двосторонні відносини КНР.

Вступ. Панда-дипломатія є одним із найвідоміших інструментів зовнішньої політики КНР. У міру загострення геополітичної конкуренції між великими державами та інформаційної війни поняття «м'яка сила» набуло особливого значення. Велика панда, національний символ Китаю, стала унікальним дипломатичним активом, здатним формувати позитивний імідж держави навіть у тих ситуаціях, коли традиційні засоби публічних відносин не дають достатнього ефекту. Аналізуючи еволюцію панда-дипломатії – від середньовічних дарунків до складної системи комерційної оренди – дає змогу краще зрозуміти механізми реалізації зовнішньополітичної стратегії КНР у сучасному світі.

Панда-дипломатія як інструмент м'якої сили привернула увагу багатьох іноземних дослідників. К. Бакінгем простежив еволюцію цієї практики від подарунків до комерційної оренди та її зв'язок з економічними інтересами КНР. Д. Т. Сміт, М. Чен та Дж. Юань дослідили вплив «панда-дипломатії» на громадську думку в країнах-господарях [1], тоді як А. Рід розглядала панд як ефективний засіб формування позитивного іміджу Китаю [2]. Д. Чжан та К. Різкі проаналізували представлення панди в ЗМІ як символу національної ідентичності КНР [3].

Метою цієї статті є розглянути панда-дипломатію як багатофункціональний інструмент зовнішньої політики КНР, її історичні витоки та сучасні двосторонні кейси, а також визначити її роль у формуванні міжнародного іміджу Китаю.

Основна частина. Практика використання Китаєм великих панд, або бамбукових ведмедів, як дипломатичного інструменту сягає корінням у VII ст., коли імператриця У Цзетянь подарувала Японії двох ведмедів як жест доброї волі [1]. Однак системного характеру ця практика набула значно пізніше. За часів династії Тан (624–705) Японії знову було подаровано двох панд, а вже за Мао Цзедуна (1962–1970-ті рр.) «дарування панд» безпосередньо пов'язувалося з побудовою стратегічної дружби з союзними державами [1].

Сучасна панда-дипломатія бере початок у 1941 р., коли мадам Чан Кайші дала змогу подарувати двох панд зоопарку Бронкса. У 1946 р. Великій Британії було подаровано панду Ліен Хо як жест дружби від націоналістичного уряду. Після 1949 р. КНР продовжила цю традицію: у 1957 та 1959 рр. Московському зоопарку було передано панд Пінг Пінг та Ан Ан у межах спроб відновити відносини з Радянським Союзом. Між 1957 і 1983 рр. 24 панди виконували роль «послів доброї волі» у дев'яти країнах, включно з СРСР, Північною Кореєю, США, Японією, Францією, Великою Британією, Західною Німеччиною, Мексикою та Іспанією [4].

До 1984 р. під керівництвом Ден Сяопіна панда-дипломатія зазнала принципової трансформації: Китай відмовився від практики безповоротного дарування на користь довгострокових позик, що відображало загальний курс на ринково-орієнтовані економічні реформи. У 1991 р. модель було вдосконалено: запроваджено довгострокову оренду терміном на 10 років із можливістю пролонгації. За цією схемою країни-одержувачі сплачують щорічний збір у розмірі приблизно 1 мільйон доларів за кожного ведмеда, а дитинчата панд, народжені за кордоном, підлягають поверненню до Китаю до їхнього четвертого дня народження. Китай зберігає право власності на всіх панд і їхнє потомство незалежно від місця народження [5]. Винятком із комерційної моделі є китайські території: у 1999 р. Гонконгу панд було подаровано безкоштовно – на честь повернення міста з-під протекторату Великої Британії [6].

Панда-дипломатія є органічною частиною ширшої стратегії публічної та культурної дипломатії Китаю, спрямованої на формування позитивного міжнародного іміджу держави. Відправляючи панд за кордон, Китай сигналізує про налаштованість на діалог і партнерство. Ця стратегія виконує кілька взаємопов'язаних функцій: покращує світовий імідж КНР та її м'яку силу, протидіє нарративу ЗМІ про «війна-вовка», що зображує Китай як наполегливу та ворожу державу у зовнішній політиці, а також формує культурні мости на рівні широкої громадськості. Очікується, що світові лідери особисто замовлятимуть панд, а сам факт їх отримання сигналізує про довіру Китаю та очікування взаємної лояльності. Натомість Китай відкликає панд, якщо одержувачів сприймають як недружніх або вороже налаштованих, що перетворює цей інструмент на своєрідний «барометр» двосторонніх відносин [4].

У сучасний період панда-дипломатія щільно інтегрована в систему зовнішньополітичних пріоритетів КНР. Відправлення панд нерідко збігається зі значними дипломатичними або торговельними переговорами, слугуючи символічним жестом, що підкреслює важливість двосторонніх відносин. Зокрема, передача панд часто корелює з реалізацією ініціативи «Один пояс, один шлях» або укладанням великих торговельних угод. Станом на 2026 рік у за межами КНР налічується 16 країн, у яких утримуються великі панди: Австралія (2 панди), Австрія (2), Бельгія (2), Данія (2), Франція (4), Німеччина (4), Індонезія (2), Малайзія (2), Мексика (1), Нідерланди (3), Катар (2), Сінгапур (2), Південна Корея (4), Іспанія (2), Росія (3) та США (4), а також Гонконг (6), Макао (2) і Тайвань (1) [7]. Нещодавно повернули всіх панд назад у Китай такі держави: у 2023 р. – Велика Британія, у 2024 р. – Фінляндія, у 2026 р. – Японія [7].

За цією загальною картиною стоять конкретні двосторонні випадки, в яких час, обставини та дипломатичний контекст щоразу відрізняються. Щоб краще зрозуміти панда-дипломатію, варто розглянути, як вона реалізовувалася у відносинах Китаю з окремими країнами.

США. Перші контакти США з великими пандами мали комерційний характер: ще у 1937 р. панда Су-Лін опинилася в зоопарку Чикаго, однак це не було пов'язано з дипломатичними жєстами. Перший справді дипломатичний епізод стався у 1941 р., коли мадам Чан Кайші дозволила подарувати пару панд зоопарку Бронкса як подяку Сполученим Штатам за підтримку Китаю у протистоянні японській окупації [4].

Переломним моментом між двома країнами в історії панда-дипломатії став 1972 рік. Голова КНР Мао Цзедун подарував двох панд президенту США Річарду Ніксону під час його державного візиту до Китаю (лише через два місяці після цієї історичної поїздки, спрямованої на подолання більш ніж двох десятиліть холодних відносин між країнами). Пара панд на ім'я Сін-Сін та Лін-Лін залишалася у США до своєї смерті. Протягом наступних 20 років вони народили п'ятьох дитинчат, однак жодне з потомства не прожило більше кількох днів. Лін-Лін переніс серцеву недостатність у 1992 р., а Сін-Сін прожив 28 років, перш ніж його приспали через погіршення здоров'я у 1999 р. [8].

6 грудня 2000 р. до Національного зоопарку Смітсонівського інституту у Вашингтоні прибули панди Мей Сян та Тянь Тянь на умовах оренди, за якої зоопарк надавав фінансування та науковий досвід на підтримку природоохоронних зусиль у Китаї. З 2000 р. зоопарк тричі поновлював Угоду про спільні дослідження та розведення гігантських панд із Китайською асоціацією охорони дикої природи [9].

Станом на березень 2026 р. в США перебувають 4 гігантські панди у двох зоопарках: усі на умовах довгострокової оренди від Китаю. У Національному зоопарку Смітсонівського інституту (Вашингтон) мешкають Бао Лі та Цін Бао, які прибули в жовтні 2024 р. і дебютували для публіки 24 січня 2025 р. в межах 10-річної угоди до 2034 р. [9]. У зоопарку Сан-Дієго (Каліфорнія) з червня 2024 р. знаходяться Юнь Чуань та Сінь Бао – перші панди в США за 21 рік на той момент, публічний дебют яких відбувся 8 серпня 2024 р., також на 10-річній оренді. Повернення панд можна розглядати як символічний жест «доброї волі» з боку Пекіна. Це традиційний інструмент китайської м'якої сили, який КНР свідомо використовує, щоб продемонструвати свою готовність до діалогу між двома державами на тлі торговельних суперечок, технологічного суперництва та конкуренції у стратегічно важливих регіонах.

Японія. Історія панда-дипломатії між двома країнами бере початок у 1972 р. – в момент кардинальної зміни регіонального геополітичного ландшафту. Коли по телебаченні транслювали сцену візиту президента США Річарда Ніксона до голови Мао Цзедуна, це стало справжнім шоком для японського суспільства. Невдовзі, у липні 1972 р., до влади прийшов кабінет Какуеї Танаки, і вже через кілька місяців тодішній прем'єр-міністр вирушив до Пекіна, щоб підписати історичне «Спільне комюніке про нормалізацію двосторонніх дипломатичних відносин» [10].

28 жовтня 1972 р. токійський зоопарк Уено відсвяткував прибуття пари гігантських панд – Кан Кана та Лан Лан, що викликало безпрецедентне захоплення пандами в країні [10]. Протягом наступних понад 50 років більше 30 панд були або доставлені літаком з Китаю, або народилися безпосередньо в Японії [11].

Присутність або відсутність панд у Японії незмінно відображала стан двосторонніх відносин між Токіо та Пекіном. Зоопарк Уено вже стикався з подібними періодами відсутності: після смерті самця панди Лін Лінга у 2008 р. зоопарк обходився без панд аж до 2011 р., коли прибули Рі Рі та Шін Шін [11].

Наприкінці січня 2026 р. Японія вперше з 1972 р. втратила двох своїх останніх гігантських панд: дитинчата-близнюки Сяо Сяо та Лей Лей повертаються до Китаю, завершуючи понад 50 років безперервних виставок панд у країні. Після тривалих переговорів між токійськими чиновниками та китайською владою було вирішено повернути близнюків приблизно на місяць раніше, ніж планувалося. Токіо висловив зацікавленість в оренді додаткових панд, але офіційні особи визнають, що перспективи невеликі через нинішній дипломатичний розрив між двома країнами [12].

Тайвань. Тайванський кейс панда-дипломатії є одним із найбільш політично насичених прикладів використання цього інструменту. У 2005 р. голова Гоміньдану Лянь Чан відвідав материковий Китай, і в межах переговорів між ним та КПК народу Тайваню було запропоновано подарунок у вигляді двох панд, пізніше названих Туань Туань та Юань Юань, що китайською означає «возз'єднання» [13]. Хоча ця ідея була популярною серед тайванської громадськості, їй протистояв уряд Китайської Республіки на чолі з Демократичною прогресивною партією, яка виступала проти об'єднання з КНР. Дарування панд було розцінене як спроба КПК залучити уряд до свого «єдиного фронту». Офіційні заперечення зводилися до того, що панди нібито не підходять до тайванського клімату і що Тайвань не мав досвіду для їх успішного утримання, однак широко було відомо, що за цими приводами стояли суто політичні міркування [13].

Після виборів 2008 р., які привели до влади новий уряд, Тайвань все ж прийняв панд. Надалі ці тварини продемонстрували свою унікальну здатність долати політичні розбіжності: у 2022 р. на тлі найвищої за останні 30 років напруженості між двома берегами Тайванської протоки, що було спричинено візитом спікера Палати представників США Ненсі Пелосі до Тайваню, тяжкохворий Туань Туань зблизив Китай і Тайвань: двом експертам з материкового Китаю дозволили відвідати острів для лікування панди. Смерть Туань Туань у 2022 р., попри зусилля китайських фахівців, була широко оплакана та стала великим горем для багатьох [14]. Цей крок мав велике політичне значення, адже навіть в умовах різкого погіршення відносин сторони домовилися про обмежену гуманітарну та наукову взаємодію, що свідчило про збереження мінімальних каналів комунікації. Панда в цьому випадку виступала своєрідним «нейтральним» інструментом, що давав змогу обійти політичні бар'єри і продемонструвати можливість співпраці за межами конфронтаційної риторики.

Франція. У 1964 р. Китай і Франція встановили дипломатичні відносини, і вже у вересні 1973 р., під час візиту президента Франції Жоржа Помпіду до Китаю, китайський уряд подарував Франції пару гігантських панд – Лі Лі та Єн Єн [15]. Як головний центр охорони панд у Європі, французький зоопарк Боваль у 2012 р. в рамках китайсько-французької угоди про спільні дослідження прийняв панд Хуань Хуань та Юань Цзи [16]. Їхнє прибуття було сприйняте як знак потепління дипломатичних відносин між двома країнами. Важливою подією стала поява Юань Менга – першого дитинчати панди, народженого у 2017 р. у Франції шляхом штучного запліднення та генетичних досліджень, що стало визначною подією для охорони дикої природи в Європі [16].

Китайсько-французькі команди також співпрацювали у сфері профілактики захворювань, відновлення середовища існування та обміну даними. Директор зоопарку Боваль Родольф Делор зазначив, що співпраця з китайськими експертами поглибила розуміння біології панд і забезпечила модель для захисту видів, що перебувають під загрозою зникнення [16]. У 2025 р., після повернення літніх панд Хуань Хуань та Юань Цзи до Китаю через проблеми зі здоров'ям, дві країни розпочали обговорення нового етапу співпраці [17]. Це може свідчити про те, що панда-дипломатія між Китаєм і Францією вступила в нову і зрілу стадію: від символічних жестів доброї волі до поглибленої дослідницької співпраці, заснованої на десятиліттях спільного досвіду. Незважаючи на можливі коливання двосторонніх політичних відносин, співпраця у сфері захисту панди демонструє здатність обох країн підтримувати довгостроковий діалог на основі спільних наукових та екологічних цілей.

Німеччина. Німеччина та Китай розпочали співпрацю в дослідженні панд ще у 1980-х рр.: останньою пандою в Берліні була Бао Бао, відправлена туди у 1980 р. й померла у 2012 р. Центральним моментом сучасної панда-дипломатії став 2017 р., коли передача двох панд до Німеччини збіглася з візитом голови КНР Сі Цзіньпіна до Берліна. Він разом із тодішнім канцлером Ангелою Меркель взяв участь в офіційній церемонії відкриття Саду панд у Берлінському зоопарку [18]. Дві панди – Мен Мен та Цзяо Цін – прибули до Берліна спеціальним літаком 23 червня 2017 р. і були представлені публіці 6 липня 2017 р. у новозбудованому вольєрі. Зоопарк уклав 15-річний контракт вартістю 15 млн доларів, причому більша частина коштів спрямовано на дослідницьку програму зі збереження та розведення панд у Китаї [19].

Наприкінці січня 2025 р. Китайська асоціація охорони дикої природи підписала угоду про співпрацю з мюнхенським зоопарком Хелларун, за якою двох гігантських панд з Китаю мало бути направлено до зоопарку в рамках 10-річної програми [20]. Прибуття нових панд до Мюнхена у 2025 р. відбувається в контексті стабільних, але все більш прагматичних німецько-китайських відносин, позначених дискусіями про економічну залежність і безпеку ланцюга поставок. Пекін розглядає панда-дипломатію як інструмент підтримки конструктивного діалогу з Берліном навіть у періоди загострення геополітичної напруженості.

Велика Британія. Британська історія панда-дипломатії бере початок наприкінці 1950-х рр., коли до Лондонського зоопарку прибула Чі-Чі – одна з найвідоміших панд у британській історії, яка згодом стала натхненням для логотипу Всесвітнього фонду природи [21]. Чі-Чі також стала учасницею незвичайного дипломатичного епізоду часів холодної війни: після півтора року переговорів Британія та Радянський Союз домовилися влаштувати зустріч своїх панд, і у березні 1966 р. Чі-Чі вирушила до Москви для спроби спарювання з радянською пандою Ан-аном, проте спроба виявилася невдалою [22]. У вересні 1974 р. Китай передав Британії ще двох молодих панд Чіа Чіа та Чін Чін, які оселилися в Лондонському зоопарку [22].

У грудні 2011 р. Единбурзький зоопарк прийняв панд Ян Гуан та Тянь Тянь у рамках 10-річної угоди між Королівським зоологічним товариством Шотландії та Китайською асоціацією охорони дикої природи. Їхнє прибуття супроводжувалося урочистою церемонією за участю китайських та британських офіційних осіб, а самі панди стали головною атракцією зоопарку [23]. Угода пізніше була продовжена на два роки, однак після завершення 12-річної оренди в 2023 р. 20-річні панди покинули Единбург і повернулися до Китаю [24], що збіглося з помітним погіршенням британсько-китайських відносин. У британському урядовому документі «Integrated Review Refresh» 2023 р. Китай було названо «системним викликом епохального масштабу» та «найбільшою державною загрозою економічній безпеці» країни [25]. На тлі суперечок довкола Гонконгу, заборони обладнання Huawei у британських мережах 5G та посилення занепокоєння з питань кібербезпеки і впливу Китаю неподовження угоди про панд стало символічним відображенням загального охолодження двосторонніх відносин між Лондоном і Пекіном.

Якщо порівняти наведені вище приклади панда-дипломатії, то можна побачити, що вона є надзвичайно чутливим барометром стану двосторонніх відносин з Китаєм: поява панд супроводжує потепління або нормалізацію відносин: США (1972), Японія (1972), Німеччина (2017); тоді як їх повернення або відмова від нової угоди сигналізує про охолодження або відкрите протистояння, як показали британські та японські випадки 2023–2026 рр. Причому випадок Тайваню розкриває інший вимір цього інструменту: навіть в умовах гострої кризи панди здатні відкривати канали гуманітарної та наукової взаємодії, які залишаються закритими для офіційної дипломатії. Французький і німецький досвід демонструє поступову еволюцію панда-дипломатії від суто символічних жестів до інституціоналізованої дослідницької співпраці, що надає цьому інструменту більшої стійкості до залежності від політичних коливань.

Необхідно зауважити, що утримання панд є надзвичайно дорогим: окрім щорічної плати до 1 мільйона доларів за пару, зоопарки несуть значні витрати на забезпечення бамбукової дієти: панда споживає до 30 кілограмів свіжого бамбука щодня [26]. У 2011 р. Единбурзький зоопарк витрачав 107 000 доларів на рік лише на годування двох панд, а Калгарійський зоопарк під час пандемії COVID-19 через труднощі з постачанням бамбука повернув свою пару достроково [4]. Особливо чутливими стали репутаційні ризики. Звинувачення у жорстокому поводженні з пандами в американському зоопарку Мемфіса у 2023 р., одна з яких загинула, викликали обурення китайської громадськості та спонукали до вивезення панд зі США [4].

Панда-дипломатія перетворилася на «делікатний акт балансування»: вона може зміцнювати міжнародні відносини Китаю, але водночас наражає Пекін на негативну реакцію щоразу, коли його послі опиняються втягнутими в політичні суперечки чи конфлікти щодо умов утримання. Попри виклики, панди залишаються потужним елементом стратегічної комунікації, здатним формувати масові емоційні реакції в масштабах, недосяжних для традиційних дипломатичних інструментів. Переконалим свідченням цього є 178 000 відвідувачів, які сті-

калися до зоопарку Уено протягом місяця після оголошення про повернення Сяо Сяо та Лей Лей до Китаю. Зоопарку довелося обмежити відвідування до 4 800 осіб на день із лімітом в одну хвилину [27]. Цифровий вимір цієї комунікації реалізується через платформу iPanda – сайт із прямими трансляціями з місць утримання панд, запущений China Network Television у 2013 р., де іноземні глядачі становлять понад 40 % від загальної аудиторії [28].

Висновки. Підсумовуючи, можна сказати, що панди відіграють унікальну роль у формуванні міжнародного іміджу КНР, що доволі важко досягнути традиційними дипломатичними засобами. З погляду реалізації поточної стратегії зовнішньої політики Китаю панда-дипломатія відповідає логіці президента Сі Цзіньпіна, яка поєднує егалітарну риторичку «спільного майбутнього людства» з реалістичним підходом «сміливості боротися». Панди втілюють «м'яке обличчя» цього курсу, тоді як той факт, що Китай зберігає необмежені права власності на всіх тварин та їхніх нащадків, незалежно від місця їхнього народження, відображає суворий контроль над цими дипломатичними важелями.

З іншого боку, панда-дипломатія стикається з низкою викликів: репутаційними ризиками, пов'язаними з інцидентами в зоопарках, високими витратами на утримання для країни одержувача та зростаючим скептицизмом щодо її інструментального характеру. У світі, що змінюється, і в якому Китай прагне розширити свій вплив, панди стають як своєрідними посланцями доброї волі, так і індикаторами стратегічних пріоритетів держави. Китайська панда-дипломатія перетворилася з прямого жесту доброї волі на складний багатофункціональний інструмент міжнародної стратегії, і саме в цій якості вона продовжить відігравати помітне значення у зовнішній політиці КНР у найближчі десятиліття.

Abstract. The article examines panda diplomacy as a foreign policy tool of the PRC, tracing its origins from the 7th century to the present. Based on comparative analysis and case study method the author describes the evolution from outright gifting to commercial leasing, the role in shaping China's soft power, and bilateral case studies involving the USA, Japan, Taiwan, France, Germany, and the United Kingdom. The study also addresses the challenges and limitations of this instrument within Xi Jinping's broader foreign policy strategy.

Keywords: the People's Republic of China, panda diplomacy, soft power, foreign policy, public diplomacy, Chinese bilateral relations.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Smith D. T., Chen M., Yuan J. Panda diplomacy revisited: state interests and public emotions. *The Pacific Review*. 25.07.2025. URL: <https://surl.li/rbkzvm>
2. Reed A. The Giant Panda as a Tool of Chinese Soft Power. *Honors Theses*. 2022. URL: https://egrove.olemiss.edu/hon_thesis/2666/
3. Zhang D., Rizki C. The Panda as a Symbol of Chinese National Identity in the Media. *Studies in Media and Communication*. 2023. URL: <https://redfame.com/journal/index.php/smc/article/view/7983/7062>
4. Panda Diplomacy: China's (re)Emerging Soft Power towards the U.S. *Modern Diplomacy*. 08.01.2025. URL: <https://surl.li/xanoaf>
5. Що таке панда-дипломатія Китаю. *The Page*. URL: <https://surl.lt/dhayhw>
6. What is panda diplomacy, and why are the bears going back to China? *Al Jazeera*. 03.10.2023. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/3/what-is-panda-diplomacy-and-why-are-the-bears-going-back-to>
7. Giant pandas around the world. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Giant_pandas_around_the_world
8. Taylor M. A brief history of panda diplomacy – with new additions to global zoos. *BBC Future*. 26.02.2024. URL: <https://surl.li/eryfxx>
9. History of Giant Pandas at the Zoo. *Smithsonian's National Zoo*. URL: <https://nationalzoo.si.edu/animals/history-giant-pandas-zoo>
10. Giant panda Tuan Tuan, a symbol of cross-Strait ties, dies in Taipei Zoo. *Xinhua News Agency*. 01.10.2022. URL: <https://surl.li/mdkkab>
11. Japan's pandas are returning to China: panda diplomacy explained. *The International Business Times UK*. URL: <https://surl.li/njtioj>
12. Japan's last pandas set to leave as China-Japan ties stay cool. *The Japan Times*. 15.12.2025. URL: <https://www.japantimes.co.jp/news/2025/12/15/japan/japan-pandas-china/>
13. Panda diplomacy – Taiwan. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Panda_diplomacy#Taiwan
14. As Pandas Thrive, Is Panda Diplomacy Dying Out? *Disruption Banking*. 28.02.2025. URL: <https://www.disruptionbanking.com/2025/02/28/as-pandas-thrive-is-panda-diplomacy-dying-out/>
15. Giant panda Ya Ya returns home after 20-year stay in US. *Xinhua News Agency*. 27.01.2024. URL: <https://english.news.cn/20240127/590f9d2b17a14084bd4128076936568d/c.html>

16. Panda diplomacy: a bridge for Sino-French friendship. *CGTN News*. 02.12.2025. URL: <https://news.cgtn.com/news/2025-12-02/Panda-diplomacy-a-bridge-for-Sino-French-friendship-1IMpye0qx1S/p.html>
17. French zoo workers say their goodbyes as two pandas head to retirement in China. *Reuters*. 24.10.2025. URL: <https://surl.lu/aszxah>
18. China gifts two giant pandas to Germany as Merkel, Xi meet in Berlin. *France 24*. 06.07.2017. URL: <https://www.france24.com/en/20170706-china-germany-panda-diplomacy-berlin-zoo-xi-jinping-merkel>
19. Meng Meng und Jiao Qing. *Wikipedia*. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Meng_Meng_und_Jiao_Qing
20. Giant pandas Meng Meng and Jiao Qing welcome first twin cubs at Berlin Zoo. *China Daily*. 26.02.2026. URL: <https://global.chinadaily.com.cn/a/202602/26/WS699f849ba310d6866eb3a414.html>
21. Chi-Chi the Giant Panda: the Birth of a Political Animal. *Eltham College*. 16.02.2026. URL: <https://www.eltham-college.org.uk/2026/02/16/chi-chi-the-giant-panda-the-birth-of-a-political-animal/>
22. Ching Ching and Chia Chia: London Zoo's giant pandas. *The Guardian Education Centre*. 04.09.2018. URL: <https://surl.li/gcxmkh>
23. Panda Diplomacy. *DiploFoundation*. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/panda-diplomacy/>
24. Edinburgh Zoo giant pandas return to China. *Blooloop*. URL: <https://surl.li/qcfqiw>
25. How might the UK's relations with China evolve? *Economics Observatory*. URL: <https://www.economics-observatory.com/how-might-the-uks-relations-with-china-evolve>
26. Why Do Giant Pandas Eat Bamboo? The Science Behind Their Unique Diet. *NJ Puya*. URL: <https://www.njpuya.com/post/why-do-giant-pandas-eat-bamboo-the-science-behind-their-unique-diet>
27. Xiao Xiao and Lei Lei's farewell draws massive crowds at Ueno Zoo. *China Daily*. 21.01.2026. URL: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202601/21/WS697013bfa310d6866eb34d42.html>
28. iPanda. *Wikipedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/IPanda>